

Korupcijos komisija
2019 10 07

**LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PIRMININKO
SUDARYTA KOMISIJA**

LIETUVOS APELIACINIO TEISMO VEIKLOS SRIČIŲ APRAŠYMAS

2019 m. rugsėjo 30 d. Nr. V-224
Vilnius

1. Lietuvos apeliacinio teismo (toliau – Teismas) pirmininko 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. T-116 (2019 m. rugsėjo 19 d. įsakymo Nr. T-66 redakcija) sudaryta Teismo antikorupcijos komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Roko Žiupsnio (teismo pirmininko patarėjo, laikinai atliekančio Teismo kanclerio funkcijas, Komisijos pirmininko), Linos Piekutės-Vencevičienės (teisėjo vyresniosios padėjėjos) ir Aurelijos Narsutienės (Teismų praktikos skyriaus teismo konsultantės), kuriai pavesta atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Teisme.

2. Vykdydama Teismo pirmininko pavedimą ir vadovaudamasi Korupcijos pasireiškimo tikimybės Lietuvos Respublikos teismuose nustatymo metodikos (toliau – Metodika), patvirtintos Teisėjų tarybos 2012 m. spalio 12 d. nutarimu Nr. 13P-158-(7.1.2) (2015 m. balandžio 24 d. nutarimo redakcija Nr. 13P-54-(7.1.2), 8 punktu, Komisija 2019 m. III ketvirtį atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Teisme. Analizuotas 2018 m. liepos 1 d.–2019 m. birželio 30 d. laikotarpis, tačiau atsižvelgta ir į 2019 m. III ketvirtį parengtus Teismo veiklos nurodytu laikotarpiu patikrinimo aktus.

3. Siekdama nustatyti korupcijos pasireiškimo Teisme tikimybę, Komisija atliko pasirinktų Teismo veiklos sričių vertinimą, remdamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnio 4 dalyje bei Metodikos 9 ir 12 punktuose nurodytais kriterijais ir atsižvelgdama į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas (toliau – Rekomendacijos), patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170.

4. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizė atlikta taikant dokumentų analizės metodą, t. y. peržiūrint analizuotose veiklos srityse aktualius norminio ir individualaus pobūdžio vidaus teisės aktus, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių aprašymus bei kitus dokumentus. Teismo veiklos sričių atitiktis Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams vertinta remiantis Metodikos 12 punkto ir Rekomendacijų 8 punkto nuostatomis.

5. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Teisme, be kita ko, atsižvelgta į tai, kad ankstesniais metais buvo vertinamos šios Teismo veiklos sritys (Metodikos 7 punktas): personalo administravimas, buhalterinės apskaitos organizavimas, išorinis teismų administravimas, viešųjų pirkimų ir sutarčių vykdymas, dokumentų valdymas.

6. Komisija, atlikusi Teismo veiklos sričių vertinimą, k o n s t a t u o j a :

6.1. Teismo teisėjų ir valstybės tarnautojų privačių ir visuomenės viešųjų interesų konfliktų prevencija vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymu, privačių interesų deklaracijos teikiamos remiantis Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2012 m. liepos 5 d. sprendimu Nr. KS-84 (2018 m. rugpjūčio 16 d. sprendimo Nr. KS-223 redakcija). Teismo veikloje taikomomis viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos priemonėmis siekiama užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, sprendimai būtų priimami nešališkai ir būtų užkirstas kelias atsirasti korupcijai.

Privačių interesų deklaravimas tinkamai ir laiku, atsižvelgiant į viešumo ir skaidrumo principų reikalavimus, yra pirminė bei esminė priemonė siekiant išvengti viešųjų ir privačių interesų konflikto. Siekiant užtikrinti, kad Teismo valstybės tarnautojai savo privačius interesus deklaruotų tinkamai, Lietuvos apeliacinio teismo organizacinės veiklos 2019 metais priežiūros

plano (toliau – Planas), patvirtinto Lietuvos apeliacinio teismo pirmininko 2019 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. T-9, 4.2 papunktyje numatyta speciali tikslinė priemonė – patikrinimas, kaip Teismo valstybės tarnautojai laikosi Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklių.

Be to, siekiant efektyviai kontroliuoti Teisme dirbančių teisėjų ir valstybės tarnautojų pateiktų privačių interesų deklaracijų duomenis, taip pat teikti konsultacijas susijusiais klausimais, Teismo pirmininko 2019 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. T-31 Teismo kancleris buvo paskirtas įgaliotu asmeniu, atsakingu už Teismo teisėjų ir valstybės tarnautojų privačių interesų deklaracijų administravimą Privačių interesų deklaracijų tvarkymo informacinėje sistemoje PIDTIS bei konsultacijų viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje klausimais teikimą (toliau – Įgaliotas asmuo).

Teismo pirmininko 2019 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. T-44 sudarytai komisijai iki 2019 m. birželio 30 d. pavesta įgyvendinti Plano 4.2 papunktyje numatytą priemonę, t. y. patikrinti, kaip Teismo valstybės tarnautojai laikosi Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklių.

2019 m. liepos 1 d. buvo surašytas Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklių laikymosi Lietuvos apeliaciniame teisme patikrinimo aktas Nr. V-159. Atlikus patikrinimą buvo padaryta išvada, kad Teismo valstybės tarnautojų privačių interesų deklaravimas (deklaracijų pildymas, tikslinimas ir pateikimas) turi tam tikrų trūkumų, kurie šalintini taikant vidaus administravimo priemones. Taip pat buvo suformuluoti pasiūlymai ir rekomendacijos, kuriems Teismo pirmininkas pritarė 2019 m. liepos 1 d. rezoliucija, kuria buvo patvirtintas ir pats patikrinimo aktas. Su patikrinimo aktu buvo supažindinti visi Teismo valstybės tarnautojai.

Įgaliotas asmuo, įvertinęs patikrinimo metu nustatytus trūkumus, pasiūlymus ir rekomendacijas, Teismo valstybės tarnautojams parengė ir pateikė individualizuotas rašytines rekomendacijas, kaip tinkamai pašalinti patikrinimo metu nustatytus deklaracijų trūkumus. Šiuo metu beveik visi patikrinimo metu nustatyti deklaracijų trūkumai jau yra pašalinti. Lietuvos apeliacinio teismo organizacinės veiklos 2020 metais priežiūros plane ketinama pakartotinai numatyti kontrolinę priemonę, kaip Teismo valstybės tarnautojai laikosi Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklių.

Atsižvelgęs į patikrinimo akte suformuluotas rekomendacijas ir pasiūlymus, Teismo kancleris ėmėsi veiksmų organizuoti Valstybės tarnybos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atstovų paskaitos apie valstybės tarnautojų etiką skaitymą. Taip pat imtasi veiksmų organizuoti Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos atstovų mokymus apie privačių interesų deklaravimą.

Įgyvendinant patikrinimą atlikusios komisijos rekomendacijas, Teismo pirmininko 2019 m. rugpjūčio 21 d. įsakymu Nr. T-60 buvo pakeistas Lietuvos apeliacinio teismo darbo reglamento 1 priedas – įvadinio supažindinimo lapas, taip pat 2 priedas – atsiskaitymo lapas. Įvadinio supažindinimo lape buvo įrašyta pastaba dėl į pareigas priimamo darbuotojo supažindinimo su Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme nustatytomis pareigomis (deklaruoti privačius interesus, nusišalinti), atstovavimo ir kitais ribojimais. Atsiskaitymo lape įrašyta pastaba dėl į pareigas priimamo darbuotojo supažindinimo su Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme nustatytais apribojimais pasibaigus tarnybai. Į pareigas priimamas/iš jų atleidžiamas darbuotojas, jam išaiškinus nurodytas teisės aktų nuostatas, savo parašu patvirtina, kad jos jam buvo išaiškintos ir jis jas suprato.

Teismo kancleris taip pat yra atlikęs Teismo teisėjų privačių interesų deklaracijų patikrinimą, naudodamasis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos interneto svetainėje esančiu Privačių interesų deklaracijų paieškos įrankiu – tokiu būdu buvo peržiūrėtos viešai skelbiamos Teismo teisėjų privačių interesų deklaracijos. Patikrinimo metu surinkta informacija buvo perduota Teismo pirmininkui.

Pažymėtina, kad tiek civilinio proceso, tiek ir baudžiamojo proceso įstatymuose yra įtvirtintas bylą nagrinėjančio teisėjo nu(si)šalinimo institutas, kuriuo, esant aplinkybių, keliančių abejonių dėl teisėjo nešališkumo, yra naudojamosi bylas nagrinėjant ir Lietuvos apeliaciniame

teisme (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 64-66 straipsniai, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 59 straipsnis). Skirstant bylas teisėjams taip pat yra atsižvelgiama į egzistuojančius teisėjų nu(si)šalinimo pagrindus.

Taigi Komisija Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje apibrėžtų kriterijų požymių šioje Teismo veiklos srityje nenustatė. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos srityje neegzistuoja, o esantys korupcijos rizikos veiksniai valdomi vidaus administravimo priemonėmis.

6.2. Metodikos 12.1 papunktyje nurodyta, kad vertinta veiklos sritis priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu nustatoma, jog vyksta baudžiamasis procesas dėl per analizuojamąjį laikotarpį galimai padarytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos. Metodikos 12.2 papunktyje reglamentuota, kad vertinta veiklos sritis priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu nustatoma, jog buvo pripažinta, kad per analizuojamąjį laikotarpį buvo padarytas korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms tapatus, tačiau mažiau pavojingas teisės pažeidimas, už kurį numatyta administracinė, drausminė ar kitokia teisinė atsakomybė.

Lietuvos Respublikos Prezidento 2019 m. vasario 19 d. dekretais, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 114 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 47 straipsnio 1 ir 4 dalimis, atsižvelgus į Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro teikimą, buvo pritarta, kad 3 (trys) Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai būtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn, suimti ar kitaip suvaržyta jų laisvė, taip pat buvo sustabdyti jų įgaliojimai iki galutinio sprendimo ikiteisminiame tyrime arba sprendimo baudžiamojoje byloje įsiteisėjimo (dekretu Nr. 1K-1555 – dėl teisėjo Valdimaro Bavėjano, dekretu Nr. 1K-1556 – dėl teisėjo Konstantino Gurino, dekretu Nr. 1K-1557 – dėl teisėjo Viktoro Kažio). Lietuvos Respublikos Prezidento 2019 m. rugsėjo 17 d. dekretu Nr. 1K-70, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 84 straipsnio 11 punktu, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 90 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 4 ir 7 dalimis, atsižvelgiant į Teisėjų tarybos patarimą, Lietuvos Respublikos Seimo pritarimą, Konstantinas Gurinas atleistas iš Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo pareigų, savo poelgiu pažėminus teisėjo vardą. Lietuvos Respublikos Prezidento 2019 m. rugsėjo 30 d. dekretu Nr. 1K-75, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 84 straipsnio 11 punktu, 112 straipsnio 3 ir 5 dalimis, 115 straipsnio 5 punktu, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 90 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 4 ir 7 dalimis, atsižvelgiant į Teisėjų tarybos patarimą, Lietuvos Respublikos Seimo pritarimą, Valdimaras Bavėjanas atleistas iš Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo pareigų, savo poelgiu pažėminus teisėjo vardą.

Išskyrus nurodytus Lietuvos Respublikos Prezidento dekretus, jokių kitų oficialių duomenų (dėl veikos, teisės pažeidimo pobūdžio, laikotarpio ir kt.), galinčių sudaryti pagrindą tiesiogiai taikyti Metodikos 12.1–12.2 papunkčių nuostatas ir konstatuoti didelę korupcijos pasireiškimo tikimybę, Lietuvos apeliaciniame teisme nėra gauta. Nors Rekomendacijų 8.1 papunktyje yra numatyta, kad minėtų neteisėtų veikų tyrimo baudžiamojo proceso stadija yra nereikšminga, tačiau, aptariamam atveju, būtent ikiteisminio tyrimo, kaip baudžiamojo proceso stadijos, specifika (ikiteisminio tyrimo duomenų neskelbtinumo principas ir kt.) lemia, jog Lietuvos apeliacinis teismas disponuoja itin ribotos apimties informacija, būtina atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą. Todėl išsami analizė pagal Metodikos 12.1–12.2 papunkčiuose nurodytus kriterijus šiuo metu Lietuvos apeliaciniame teisme yra negalima.

Papildomai pažymėtina, kad, įvertinus tai, jog antikorupcinis švietimas yra viena iš korupcijos prevencijos priemonių, Teismo teisėjų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, antikorupcinės paskatos yra palaikomos ir stiprinamos kartu su Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atstovais suorganizuojant jų mokymus antikorupcijos tematika.

Be to, Teisėjų tarybos 2019 m. kovo 29 d. nutarimu Nr. 13P-55-(7.1.2) patvirtinus Teismų sistemos vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo administravimo tvarkos aprašą, buvo sureglamentuota informacijos apie pažeidimus Lietuvos Respublikos teismuose teikimo

Nacionalinėje teismų administracijoje veikiančiu vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu, pranešimų priėmimo, juose pateiktos informacijos apie pažeidimą vertinimo, nagrinėjimo ir asmens informavimo tvarka, kuria užtikrinamas Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo ir kitų pranešėjų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų laikymasis ir įgyvendinimas.

6.3. Pagal Metodikos 12.6 papunktį vertinta veiklos sritis priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu nustatoma, kad per analizuojamąjį laikotarpį Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba teisės aktų nustatyta tvarka atliko korupcijos rizikos analizę teisme ir pateikė motyvuotą išvadą, kurioje nurodyti teismo veiklos trūkumai bei pateiktos rekomendacijos jiems šalinti.

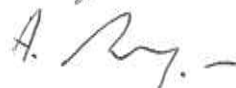
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2019 m. balandžio 9 d. raštu Nr. 4-01-3422 buvo priimtas sprendimas atlikti korupcijos rizikos analizę bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo srityse. Analizės objektas – 9 (devynių) Lietuvos Respublikos teismų, tarp jų ir Lietuvos apeliacinio teismo, veikla nurodytose veiklos srityse. Korupcijos rizikos analizė baigta 2019 m. liepos 11 d. Atlikus korupcijos rizikos analizę nustatyta, kad egzistuoja korupcijos rizika minėtose veiklos srityse. Atliktos korupcijos rizikos analizės motyvuota išvada Lietuvos apeliaciniame teisme gauta 2019 m. rugpjūčio 1 d. Nagrinėjamu atveju, nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę, analizuojamas laikotarpis – nuo 2018 m. liepos 1 d. iki 2019 m. birželio 30 d., t. y. korupcijos rizikos analizės pabaigos data (2019 m. liepos 11 d.) ir motyvuotos išvados pateikimo Teismui data (2019 m. rugpjūčio 1 d.) nepatenka į nurodytą analizuojamąjį laikotarpį. Be to, Lietuvos apeliacinis teismas informaciją apie motyvuotoje išvadoje nurodytų pasiūlymų vykdymą ar numatomą įgyvendinimą Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai turi pateikti per 3 (tris) mėnesius nuo išvados gavimo dienos – iki 2019 m. lapkričio 1 d., t. y. jau pasibaigus korupcijos pasireiškimo tikimybės Teisme nustatymo terminui (2019 m. III ketvirtis). Įvertinus šias aplinkybes darytina išvada, kad išsami analizė pagal Metodikos 12.6 papunktyje nurodytą kriterijų šiuo metu taip pat yra neįmanoma.

Apibendrinama pasirinktų Teismo veiklos sričių vertinimo rezultatus, Komisija pažymi, kad didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės požymių dėl aukščiau išdėstytų aplinkybių šiuo metu nenustatė. Komisija siūlo Teismo pirmininkui toliau taikyti pasirinktas antikorupcinio poveikio priemones (antikorupcinis švietimas, privačių interesų deklaracijų kontrolė ir kt.) ir užtikrinti nuolatinę Teismo veiklos stebėseną.

Komisijos nariai

Rokas Žiupsnys

Aurelija Narsutienė

Lina Piekutė-Vencevičienė